

Asia: VN/24649/2023

Ositusvaateen vanhentuminen; arviomuistio

Sääntelyn tarpeellisuus

Lausuntonne:

Juristiliitto – Juristförbundet (rek. Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry) kiittää oikeusministeriötä lausuntopyynnöstä ositusvaateen vanhentumista koskevasta arviomuistiosta ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Juristiliitto katsoo, että ositusvaateen vanhentumisesta säätämistä voidaan pitää erittäin kannatettavana. On todennäköistä, että pesänjakajien ratkaisujen sisällöt vaihtelevat merkittävästi tällä hetkellä oikeudellisesti epäselvässä tilanteessa, mikä ei ole oikeusturvan kannalta kannatettavaa.

Juristiliitto katsoo, ettei oikeuskäytäntö ja oikeuskirjallisuus tuo riittävällä tavalla selvyttä ositusvaateen vanhentumiselle. Esimerkiksi Suomen ylimmissä tuomioistuimissa ei ole ollut arvioitavana tapausta, jossa ositusvaateen menettämistä ajan kulumisen ja passiivisuuden vuoksi olisi nimenomaisesti arvioitu jäämistöosituksen yhteydessä.

Vaikka ositusvaateen vanhentumattomuudelle on esitetty eri perusteita, kuten avioeron ajankohtaan liittyvillä henkilökohtaisilla haasteilla, heikomman suojaamisella sekä vaatimuksen jäsentymättömyydellä ja avio-oikeuden verrannollisuudella omistusoikeuteen, toisi ositusvaatimuksen vanhentumisen sääntely enemmän positiivisia vaikutuksia. Puolisoiden väliset varallisuussuhteet olisi perusteltua selvittää hyvissä ajoin ennen niiden kumuloitumista. Pitkittyessään asiat yleensä monimutkaistuvat.

Ositusvaateen elementit ja sääntelytarpeen sisällöllinen rajaaminen

Lausuntonne:

-

Vanhentumisaika ja sen alkaminen avioero-osituksissa

Lausuntonne:

Juristiliitto kannattaa kymmenen vuoden vanhentumisaikaa avioero-osituksissa. Kymmenen vuoden vanhentumisaika olisi linjassa yleisen perintöoikeuden vanhentumisajan (PK 16:1 §:n) kanssa.

Avio-oikeuden vanhentuminen jäämistöosituksissa

Lausuntonne:

Juristiliitto katsoo, että avio-oikeuden vanhentuminen jäämistöosituksissa on osin haasteellisempi ja vaatii punnintaa. Jos avio-oikeus vanhentuisi myös jäämistöositusten osalta 10 vuodessa ensiksi kuolleen puolison jälkeen, tämä saattaisi johtaa tahattomiin oikeudenmenetyksiin. Toisaalta sääntelyn yhtenäisyys puoltaa vanhentumista koskevan sääntelyn ulottamista myös jäämistöosituksiin. Erilaisten vanhentumisaikojen ja niiden katkaisemista koskevien edellytysten asettaminen avio-oikeudelle ja perintöoikeudelle saattaisi johtaa kohtalokkaisiin oikeudenmenetyksiin.

Soveltuminen omaisuuden erotteluun avopuolisoiden välillä

Lausuntonne:

Juristiliitto katsoo, että 10 vuoden määräaika olisi myös avopuolisoiden välisissä omaisuuden erottelutapauksissa olisi linjassa edellä mainittuihin avioero-osituksiin nähden.

Vanhentumisajasta poikkeaminen

Lausuntonne:

Juristiliitto kannattaa mahdollisuutta poiketa ositusvaateen vanhentumista koskevasta aikamäärästä osapuolten keskinäisellä sopimuksella, vaikka poikkeamismahdollisuus osittain vie järjestelmää monimutkaiseen suuntaan. Poikkeamismahdollisuus itsessään kuitenkin lisää osapuolten sopimismahdollisuutta ja siten joustavoittaa osituksen tekemistä yksittäisissä tilanteissa.

Juristiliitto myös arvioi, että avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen rekisteröintimahdollisuus Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämässä avioehtoasioiden rekisterissä on kannatettavaa. Sopimuksen rekisteröinti toisi lisävarmuutta järjestelmän toimivuuteen, varmuuteen sekä sopimuksen muotomääräyksiin.

Avio-oikeuden vanhentumisen vaikutukset

Lausuntonne:

-

Kolmannen osapuolen oikeudet

Lausuntonne:

-

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lausuntonne:

Juristiliitto katsoo, että mikäli nyt käsiteltyä päätetään ehdottaa säädettäväksi lailla, tulee lainsäädännön voimaantulossa huomioida riittävä siirtymäaika. Näin muutos ei aiheuta kohtuutonta haittaa tai tahattomia oikeudenmenetyksiä osituksen osapuolille, heidän jälkeläisilleen tai kolmansille osapuolille.

Muuta

Lausuntonne:

-

Tuomainen Jenni
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry